

N.F.S. Grundtvig “Forsagelsen i Daabs-Pagten [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 6. artikel]”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.13, november 2018

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet punktkommentarer i version 1.14, april 2019

Tilføjet indledning i version 1.21

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1856 (SJ: 1140)

B *Anden udgave*, 1868 (SJ: 1292)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 9

VU *Værker i Udvalg* 6

Teksten er etableret af Steen Tullberg

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Steen Tullberg, redigeret af Klaus Nielsen og Vanja Thaulow

Indledning er skrevet af Anders Holm, redigeret af Stine Kyslø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer ph.d. Anders Holm

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:113 |US:349 |VU:21

Forsagelsen i Daabs-Pagten.

(N. F. S. Grundtvig).

Vi veed det alle, naar vi besinder os derpaa, at vor *Daabs-Pagt* bestaaer af to Dele: *Forsagelsen* og *Troes-Bekiendelsen*, og det følger af sig selv, at disse to Ting er uadskillelige, og at ligesom de kun *tilsammentagne* udgjør *Daabs-Pagten*, saaledes faaer de ogsaa, hver for sig, kun deres rette Betydning og Forklaring, naar de sees i deres *indbyrdes Forhold*. Ligesom vi derfor, hos Evangelisten *Marcus* i det Første, finder *Herrens Lærdom* beskrevet i de faa

Linier: Guds Rige er nær, *omvender* eder og *troer Evangelium!* saaledes skal vi i *Daaben*, som Gienfødelsens Bad, see Guds Rige tæt ved os, og i Daabs-Pagten høre de to Vilkaar, hvorpaa Herren, ved sin Daab af Vand og Aand, vil føre os derind, saa *Forsagelsen* siger os, hvad Herren forstaaer ved *Omvendelse*, og *Troes-Bekiendelsen* siger os, hvad Herren forstaaer ved *Tro* paa *Evangelium*.

Først naar vi saaledes betragter *Forsagelsen* fra den rette Side, som det christelige Udtryk for *Omvendelsen*, og paa sit rette Sted, som *Vilkaar* for vor Indgang i *Guds Rige*, først da seer vi **|VU:22***Forsagelsens* Vigtighed og kan opdage dens Nødvendighed, uden at ændse hvad Skumlerne sige, at det seer ud, som om *Tro paa Djævelen* ogsaa hørde til den apostoliske *Troes-Bekiendelse*.

|A:114 Ligesom det nemlig er klart, at det vilde være en grov Bedrager, som lovede en Synder Salighed *uden* *Omvendelse*, vilde være netop det samme som at love en, der var paa gale Veie, at han, uden at vende om, skulde naae det Maal, han vendte Ryggen til, saaledes vilde det jo ogsaa være et grovt Bedrag med *Daabs-Naaden* til Gienfødelse og nyt Liv, dersom ikke *Daabs-Pagten*, som et af Vilkaarene, udtrykte *Bortvendelsen* fra al Løgn og Ondskab, uden hvilken det umulig kan være ærlig meent med den *Henvendelse* til Naaden og Sandheden, som den apostoliske *Troes-Bekiendelse* udtrykker.

|US:350 Dette er det Første ved *Forsagelsen*, som vi skal lægge Mærke til, men det Andet er ligesom dette, at vi hverken maa lægge *meer* eller *mindre* i *Forsagelsen* end en saadan ærlig *Bortvendelse* fra og *Afsigelse* til al Løgn og Ondskab, uden at vi lade os rokke derfra til Høire eller Venstre ved alt hvad man har sagt eller kan sige om Meningen med Ordet "*Omvendelse*" eller Besindelse (*Metanoia*), som det bruges i den ny Pagts Bog.

Hvad vi nemlig med *Forsagelsen* ved *Daaben* kan og skal svare ja til, det maa jo ikke være mere end hvad vi, *førend* Gienfødelsen og Fornyelsen, som har sin Kilde i *Daaben*, *kan* med Guds Hjelp *ærlig* og *oprigtig* svare ja til, og det er jo ingenlunde, at vi allerede har overvundet den onde Aand, eller at vi føler os retvise og stærke nok til at afslaae alle hans Angreb, men kun, at vi opsiger ham al Huldskab og Troskab, og vil, med Guds Hjelp, aldrig, som Forrædere, gjøre fælles Sag med denne vor Herres og vor egen Saligheds arrige Fiende. Saa**|A:115**ledes maa den alvidende og naadige *Frelser* have indrettet *Forsagelsen*, og saaledes seer vi, han har indrettet den, naar vi undersøge, hvad Ordet "*forsage*" i vor *Daabs-Pagt* skal og maa betyde.

Ordet "*forsage*" er nemlig, uheldigviis, *ikke* et Ord, som vi bruge i *daglig Tale*, thi vel har vi et Ord, som lyder ligedan, men er, ligesom det tyske "*verzagen*" noget ganske andet end her kan menes, nemlig at blive *modfalden*, og vi trænger derfor til den

Oplysning, at *“forsage”* i vor Danske Daabs-Pagt har den samme Betydning som »forsake« har i den *Engelske*, altsaa at vende Ryg til og lade fare, medens det tilsvarende Ord i den *Latinske* Daabs|VU:23pagt er »renunciare«, at *afsig* eller *skikke Afbud*. Dette er da ogsaa netop hvad Apostelen *Paulus* mener, naar han skriver (2 Cor. 4): vi har *afsaagt* Skændselens Hemmelighed, og atter (2 Tim. 2): *Guds Grundvold* staaer fast, som har dette Seigl: Herren kiender Sine, og enhver, som nævner Herrens Navn, *afstaae* fra al Uretfærdighed.

I *Forsagelsen* er nemlig *Sandhedens* Seigl klarlig trykket paa den christelige Daabs-Pagt, thi ved det Herren af alle sine Tilhængere kræver en fiendlig Skilsmisse fra den *Djævel*, der, efter hans eget klare Udsagn, er *“Løgnens Fader,”* men kræver ikke Skilsmisse fra nogen Anden, eller fra noget Andet end hvad der er *“Djævelskab,”* da gjør han netop *den* Skilsmisse, som *Sandheden* maa gjøre, men som ingen anden Høvding kan |US:35|nøies med, end han, som er vis paa, at han |A:116| har altid *Sandheden med sig*, og kan derfor aldrig have Andet end *Løgneren* imod sig.

Vistnok *forudsætter* vor Herre *Christus* herved, at der er en virkelig *Djævel* til, eller tydeligere, at *Løgneren* virkelig har en *Fader*, som veed af sig selv at sige, er sig selv bevidst som *Grund-Løgneren*, den evige Sandheds uforsonlige Fiende, men just fordi det er en *Forudsætning*, er det ingen *christelig Læresætning*, og skal derfor kun forsvares, som en menneskelig Forestilling fra Arildstid, som de Christne har Lov til, paa Herrens Ord, at tage for gyldig, saalænge Ingen kan *afbevise* dens Rigtighed. Dette meende vel næsten alle vore Boglærde ved dette Aarhundredes Begyndelse, de kunde magelig, men Erfaring har dog allerede gjort dem saa kloge, at de maa tilstaae, det lader sig endnu ikke gjøre, og de turde vel snart komme til den Erkiendelse, at Tilværelsen af en aandelig *Løgnens Fader* lader sig, uden *Selv-Modsigelse*, ligesaa lidt nægte som *Løgnens* og *Falskhedens* Tilværelse, eller med andre Ord, at man ligesaa lidt kan tænke sig et *“Nei”* uden en *“Nægter”*, som man kan tænke sig et *“Ja”* uden en *“Bejaer.”*

Dette, at Forestillingen om en *Grund-Løgner*, som tillige er den store *Frister*, ingenlunde er noget Nyt, som Christendommen har indført i Verden, men noget Ældgammelt, der af Christendommen forudsættes, og forudsættes bestandig, tilligemed *Synd* og *Død*, som noget, der er alle vitterligt og for alle *Sandheds-Venner* aldeles *utvivlsomt*, det vilde ikke behøvet denne Oplysning, dersom man, i vor Daabs-Pagt, istedenfor at beholde det græsk-|A:117|latinske Udtryk |VU:24| *“Djævel”* (*Diabolos*), havde, som man burde, indsat det tilsvarende dansk-nordiske Udtryk *“Fanden”*, men da Navnet *“Fanden”* betyder *“Fristeren”*, men Navnet *“Djævel”* betyder *“Bagtaleren,”* saa kommer vi derved lidt nemmere til den fule, urene Aands *Grund-Begreb*, der, som sagt, er *Løgneren*, og det maa

vi endelig tilgavns indprente os, ikke blot, fordi det er Herrens udtrykkelige Vidnesbyrd, men især fordi ligesom *Sandhed* er det eneste *Begreb*, der klarlig indbefatter *alt Godt*, saaledes er *Løgn* det eneste *Begreb*, der klarlig indbefatter *alt Ondt* i sig, saa vi kan bevise, at ved at *forsage Grund-Løgneren* med *alle* hans *Gierninger* og *alt* hans *Væsen*, forsages alt det *aandelige Ondskab*, der lader sig nævne.

Gaaer vi nu saaledes ud fra, at *Djævl-Forsagelsen* ved Daaben, som en Bortvendelse fra Løgnens Fader og al hans Yngel, er det *christelige* Udtryk for "*Omvendelsen*," da klarer det **US:352** sig, at skjøndt *Loven* ikke maa indlemmes i den *christelige* Børnelærdom, saa *forudsættes* dog hele dens *Indhold*, saa det er kun i Skikkelse af *Paabud* og *Forbud*, *Trudsel* og *Forbandelse*, at de *Christne* intet har med *Loven* at gjøre, medens de bestandig maa see sig i Speil paa den, for at vide, baade hvad det er, *Frelseren* vil *nedbryde* og hvad han vil *opbygge* i sin *Menighed* og hos alle sine *Troende*. Ligesom det imidlertid ingenlunde er blot ved *Djævl-Forsagelsen*, men ligesaa fuldt og endnu tydeligere ved *Troes-Bekiendelsen* om *Hellig-Aanden*, med den *hellige* **A:118** *Menighed*, de *Helliges* *Fællesskab* og *Synd-Forladelsen*, at *Daabs-Pagten* forudsætter *Guds-Loven*, saaledes strækker *Djævl-Forsagelsen* sig ikke blot til *Synden*, men til alt, hvad den onde Aand er Sjælen i, altsaa ogsaa til det *aandelige Mørke* og den *aandelige Død*, der ogsaa er *Djævelens Gierninger*, da *Løgnens Fader* tillige er *Mørkets Fyrste* og den store *Dødbider* med *Dødens Myrde-Kraft*.

Dette er en meget vigtig Oplysning, som hidtil har været overseet, men maa endelig fremhæves, ikke blot fordi den *christelige Oplysning* og *Oplivelse* umulig kan lykkes, med mindre vi vende *Ryggen* til *Mørket* og *Døden*, men især for at *Djævl-Forsagelsen* kan sees i sit rette *Lys*, som ei mindre *evangelisk* end *lovæssig*. Da nemlig *Meningen* med *Djævl-Forsagelsen* ved Daaben er, at alt hvad vi dermed *hjertelig* skille os fra, det vil den Herre, vi ved **VU:25** *Troes-Bekiendelsen* *hjertelig* fæste os til, *aandelig nedbryde* for os og hos os, saa er det jo et *glædeligt Budskab*, at vi tilligemed *Løgneren*, som er *Syndens Rod*, ogsaa skal blive *Mørket* og *Døden* kvit, fordi *Vildfarelsen* og *Vankundighedens Mørke* er paa een Gang *Løgnerens eget Opspind* og hans *Lænke*, og *Hjerte-Dødhedens Kulde* og *Forhærdelse* er lige saavel *Syndens Straf*, som det *igrunden* er dens *Lyst*.

Dette er da ogsaa den dybe Grund til *Omvendelsens Mulighed*, saaledes som den i *Djævl-Forsagelsen* ved Daaben udtrykkes, thi da *Løgneren* er *Syndens Rod*, saa er *Synderen* nødvendig selv hildet i *Løgnens Garn*, og kunde ikke *før* *Gienfødelsen* ærlig og sanddru sige Ja til, at han *forsagede* eller skildte sig *hjertelig* fra al *Løgn* og *Synd i den selv*, men derimod kan *Synderen* ærlig og sanddru sige, at han *forsager* den *Djævel* med alle *hans Gierninger*,

der lige saavel er *Menneske-Morderen* af Begyndelsen, som han er *Løgnens Fader*, altsaa er lige saavel *Menneskets* som *Sandhedens* arrige *Fiende*. Ligesom det nemlig er med *Synderens* Forhold til den aandelige *Sandhed*, saaledes er det ogsaa med *hans* Forhold til det aandelige [|US:353](#)Liv, thi *Løgn* skaber nødvendig *Mørke* til sit Skjul, fordi den kan ikke taale *Lyset*, og Synderen har derfor selv paataget sig de *Mørkets Lænker*, hvori han ligger og kan umulig sprænge dem, men anderledes er det med det aandelige *Liv*, thi den aandelige *Død*, som er hjertelig Kulde og Ufølsomhed, den er vel lige saavel *Djævelens* eget *Valg*, som det er hans *Straf*, men saaledes behøver det ikke at være med den *menneskelige* Synder, thi han er, ligesom *Eva* i Paradis, fristet og forført af *Løgneren*, der med Slange-Trædkhed indbilder ham, at *Synden*, langt fra at koste ham *Livet*, vilde føre ham til det guddommelige *Lys*, som hans Skaber *misundte* ham. Naar derfor Mennesket fatter Tro paa Guds eenbaarne Søn, som *Livets Fyrste*, der kan og vil frelse ham fra *Døden*, da faaer han baade Lyst og Magt til at *hade* og hjertelig skille sig fra *Menneske-Morderen* fra Begyndelsen, med al den *Løgn*, hvorved han lokkede det troskyldige, uerfarne Menneske-Barn ud af sit Paradis ved *Livets Træ*, ud i Ørken at sidde fortvivlet i *Mørke* og i Dødens [|A:120](#)Skygge, og idet Mennesket troer paa *Syndes-Forladelsen* i Christi Menighed, da forsvinder Synderens nødvendige *Frygt* for det guddommelige *Lys*, og da vaagner Menneskets naturlige *Kiærlighed* til det guddom[|VU:26](#)melige *Lys*, som *Fristeren* falskelig lovede ham, men som *Frelsen* har i sig selv og vil dele med alle sine Troende.

Naar vi saaledes betragter Forsagelsen i sin uopløselige Forbindelse med Troes-Bekiendelsen i Daabs-Pagten, da, men ogsaa først da, seer vi, hvorfor det altid er Djævelens Gierning at adskille hvad Herren i Daabs-Pagten har sammenføiet, fordi hverken *Omvendelse* eller *Tro*, saaledes som Herren har oplyst og forbundet dem i Daabs-Pagten, kan være sand og ægte uden i denne Forbindelse, i dette aandelige Ægteskab, thi hvordan kan et syndigt Menneske ærlig forsage Djævelen, *Løgnens Fader*, *Mørkets Fyrste* og *Dødens Mærkesmand*, uden at troe paa Guds eenbaarne Søn, som *Sandheden*, *Lyset* og *Livet*, heller ikke kan Mennesket *henvende sig til* Sandheden, *Lyset* og *Livet*, uden at *bortvende sig* fra *Løgneren*, *Mørket* og *Døden*, saa, hvem der alligevel siger, han gjør hvad han aabenbar ikke kan, han lyver mod Sandhed, han fornægter den klare Sandhed, modsiger vitterlig sig selv, og har derved fordømt sig selv.

Her kan og skal vi see den evige guddommelige *Sandheds Seigl* klarlig paatrykt Guds faste Grundvold i den *christelige* Daabs-Pagt, som derfor ogsaa hos de Gamle, især hos *Irenæus*, og selv i Apostel-Skriften, udtrykkelig kaldes *Sandheden* [|US:354](#)(*aletheia* og *veritas*), thi den christelige Daabs-Pagt [|A:121](#)er det *levende* Udtryk for hvad

de Lærde med et daarligt Konst-Ord kalde “Modsigelsens Grundsætning”; men som oplyste Christne vil kalde “*Sandhedens Grundlov*,” at hvad der ikke kan paastaaes uden Selv-Modsigelse, det kan heller ikke tænkes i Sandhed eller forsvares uden Falskhed, saa det er haandgribelig Løgn, og hvad derimod *ikke kan nægtes* uden Selv-Modsigelse, det kan heller ikke mistænkes uden Falskhed eller bestrides uden Løgn, saa det er soleklar Sandhed. Denne Sandhedens Grundlov maa nemlig enhver, som vil christnes og døbes, vedkiende sig ved *Forsagelsen* og *Troes-Bekiendelsen* i Daabs-Pagten, og kan ikke fragaae den uden derved at frafalde sin Daabs-Pagt, og derved fralægge sig alt Krav paa Daabs-Naaden og Christen-Navnet, som kun skiænkes paa begge Daabs-Pagtens Vilkaar, af ham, der ikke for intet har sagt: hvem der ikke er med mig, er mod mig, og hvem der ikke er mod mig, er med mig, fordi *baade med og mod* den *evige* Sandhed kan Ingen være, men kun Grund-Løgneren, i vitterlig Selv-Modsigelse, falskelig sige, han *baade er og er ikke*.

|VU:27 Modstanderne vil jo vist nok sige, at denne Forklaring af Forsagelsen i Daabs-Pagten lade de ingenlunde giælde, men det skal jo heller ikke være for Modstanderne, men for vore Medchristne vi oplyse og forklare vor christelige Daabs-Pagt, thi Modstanderne lade jo heller ikke Daabs-Pagten eller Daaben giælde for hvad de Christne troe om dem, og derfor skulde dog vel de Christne ikke lade deres Tro og Daab fare, saa at naar vi oplyse og stræbe at forklare den christelige Grundvold og Børnelærdom **|A:122** i *Sandhedens Aand*, da skal det være os Nok, at de, som ærlig har indgaaet Daabs-Pagten, og har enten fundet eller dog troende venter at finde Gienfødselen i *Daaben*, kan finde sig oplyste og opbyggede derved, og navnlig finde sig bestyrkede mod de mange taabelige Indvendinger med Viisdoms *Skin*, som i de senere Tider blev opdyngede mod *Djævle-Forsagelsen*, saa mange Christne vel fristedes til at lade den fare tilligemed *Djævle-Besværgelsen* (Exorcismus), som Modstanderne af alle Kræfter har stræbt at faae den sammenblandet eller dog sammenkoblet med, skjøndt der dog aabenbar er samme Forskiel mellem dem, som der er mellem den *Syndighed*, vi alle har tilfælles, og den legemlige *Besættelse*, der baade i de fleste Tilfælde vil findes tvivlsom og hører i alle Tilfælde til de sjeldne Undtagelser.

Vist nok er det saaledes med al *christelig* Oplysning, at mange, **|US:355** som i Tusmørket ikke har været sig deres Vantro bevidst, blive det, naar de faaer at see, baade hvad Christendommen udtrykker og hvad den forudsætter, og at den, med det mageløse gode Kiøb, den giver paa alle Himmerigs Skatte, dog har sin *bestemte Priis*, hvoraf den ikke lader sig det mindste afprutte; men det er da kun, fordi de igrunden, *af Hjertet*, aldrig har troet paa den i Kiødet komne *Jesus Christus*; thi, som Herren har sagt, enhver,

som *gjør Sandhed*, kommer til *Lyset*, for at det kan aabenbares, at hans Gierninger er giorte i Gud.

Saaledes var der aabenbar mange, som under Pavedømmets *Mørke* indbildte sig, at de *troede* |A:123| alt hvad vi bekiende baade om Vorherre *Jesus Christus* og om den *Helligaand*, men som ved *Reformationens* Lys opdagede, at det var langt fra, og det samme vil nu være Tilfældet med mange, der indbildte sig, de troede "*Skriften*," men som, naar de seer *hvad* Skriften betyder og *forudsætter*, vil see, det var langt fra; men hvad *Djævle-Forsagelsen* ved Daaben angaaer, da vil den christelige Oplysning dog snarere til |VU:28| fredsstille endeel, som har stødt sig over Forsagelsen, fordi de enten misforstod den, eller indsaae dog ikke dens nødvendige Sammenhæng med Troesbekiendelsen, og dens Uundværlighed til det Vidnesbyrd, at Ingen har Ret til at nævne *Jesu* Navn eller til at trøste sig ved Guds Naade og Synds-Forladelsen i Frelser-Navnet, uden han vil afstaae fra al Uretfærdighed. Ligesom nemlig alle maa vide, at *Sandhed* og *Ret* er uadskillelige, saa kun hvem der følger Sandhed, *gjør Ret*, saaledes er ogsaa *Løgn* og *Uret* uadskillelig forbundne, saa det er umuligt at hade *Løgn* og elske *Uret*, eller at undskylde og forsvare *Uret* med andet end *Løgn*.

Derimod er det sandt nok, at saavel denne Oplysning, som Oplysningen om alt, hvad der maa regnes til *Djævelens Gjerninger* og til hans *Væsen*, eller rettere *Uvæsen* (pompa), der lige saavel er *Mørkets Fyrste* og *Dødens Aand*, som han er *Løgnens Fader*, maa gjøre alle sande Christne langt mere aarvaagne og nøieregnende med sig selv, end de har længe været, og navnlig gjøre dem til al *aandelig* Oplysnings og Friheds bedste Venner, og til alt *aandeligt* Giøgleværks, Død |A:124| bideries og Skin-Væsens erklærede Fiender, men det maa og vil nødvendig lønne sig saa godt ved voxende *Livs-Kraft*, stigende christelig *Oplysning*, og Befæstelse af Freden og Glæden i Sandhed, at de vil velsigne den Dag, da *Lyset* opgik for dem over Forsagelsen, og kastede netop derved himmelsk Glands paa *Frelserens* Aasyn, hvis Herlighed, som den Eenbaarnes af Faderen, er "Naade og Sandhed," |US:356| hvis Ord er baade *Liv* og *Lys*, hvis Aandepust er *Fred* og hvis Blik er *Glæde* for alle hans Troende!

Saaledes kan og skal det blive soleklart, at *Djævle-Forsagelsen* i Daabs-Pagten, som i vore Dage har været den store Anstøds-Steen, og som Troens skriftkloge Modstandere havde Magt til at pine de Christne med, saalænge de forpligtede sig til at *udlede* deres *Daabs-Pagt* af *Skriften*; den bliver til en *Ædelsteen* og urokkelig Grund-Steen i den evige *Sandheds* Bygning, saafremt den faaer Lov til at staae paa sin egen Bund, baaret af *Hans Munds-Ord*, som bærer Alt, og som, sagt af ham selv *til os*, er Aand og Liv, og denne Erfaring skal ikke alene berolige os over enhver *Dunkelhed* i den levende Christendom, som Modstanderne beraabe sig paa, naar de kalde os

*Mørkets Børn, men den kan og skal, hvad der er meget mere, blive til den Erfaring, at Sandhedens Aand, som den vantro Verden er uimodtagelig for, ham er og blive vi netop ved Forsagelsen af Løg|**VU:29**nens Fader og Løgnens Aand modtagelige for, og fattes da hverken det Liv eller det Lys, som hører til at stride den gode Strid, fuldende Løbet og be|**A:125**vare Troen, og som kan gjøre os glade i Herren altid, fordi vi føle den Guds Kraft hos os, som nødvendig maa og skal overvinde Verden, fordrive alt Mørke fra vor Synskreds, og tilintetgiøre Døden aldeles for vort Vedkommende, som vel syndige men benaadede, faldne men opreiste, døde men gienfødte, formørkede men igien oplyste og herlig forklarede *christelige Mennesker!**
